

УДК 342.537.3+343.11

О. П. Євсєєв, кандидат юридичних наук, асистент кафедри конституційного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»;
О. Ю. Бруслик, студент Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Конституційні засади запровадження суду присяжних в Україні

Протягом історії судочинства його форми неодноразово змінювалися. Однак ці трансформації переважно здійснювалися в межах таких основних видів, як відправлення правосуддя суддею одноособово, колегією із професійних суддів та змішаною колегією із професійних та непрофесійних суддів¹. Остання форма репрезентована у сучасній світовій судовій практиці трьома варіантами. Першим є німецька модель народного представництва в суді, яку ще називають судом шефенів. Суб'єктом відправлення правосуддя у ньому є колегія, що складається із професійних та непрофесійних суддів, які спільно вирішують і питання факту, і питання права. Дану модель називають німецькою, бо суд шефенів у складі одного судді та двох засідателів (нім. «шефенів») вперше було запроваджено саме в Німеччині ще у 1877 році². Другий варіант полягає у створенні колегії, що складається з двох

¹ Радутная, Н. Суд присяжных в континентальной системе права / Н. Радутная // Рос. юстиция. – 1995. – № 1. – С. 8.

² Михеєнко, М. Відсуду шефенського до суду присяжних / М. Михеєнко // Рад. право. – 1990. – № 10. – С. 67.

самостійних частин, в якій присяжні засідателі самостійно вирішують питання винності підсудної особи. Цю модель називають судом присяжних, про який, власне, і піде далі мова. Представниками такої форми судочинства є країни англо-саксонської правової системи (Велика Британія, США, Північна Ірландія) та держави — представниці континентальної правової сім'ї (РФ, Норвегія, Іспанія, Австрія). Останній, третій, варіант полягає в синтезі двох перших видів народного представництва (Франція, Казахстан, деякі середньоазіатські держави).

Якою ж в Україні є ситуація з народним представництвом в суді?

Конституцією нашої держави (ч. 4 ст. 124) передбачено існування двох форм участі народу у відправленні правосуддя — народні засідателі та присяжні. Разом з тим варто зазначити, що дане положення залишається нині фактично декларативним. Адже якщо до проведення судової реформи 2010 року народне представництво в судочинстві у формі народних засідателів мало місце в апеляційних судах, то на сьогоднішній день ситуація кардинально змінилася. Законодавчі новели були закріплені у прийнятому 7 липня 2010 року комплексному Законі України «Про судоустрій і статус суддів». До прийняття вищезгаданого нормативно-правового акта народні засідателі брали участь у справах, що розглядалися в апеляційних судах по першій інстанції. Із проведенням судової реформи всі кримінальні справи по першій інстанції розглядаються районними, районними у містах, міськими та міськрайонними судами. Така норма передбачена ст. 33 Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК).

Але законодавець, позбавивши права апеляційних судів розглядати справи по першій інстанції, фактично тим самим позбавив і народних засідателів права брати участь у відправленні правосуддя. Навіть існування ч. 3 ст. 17 КПК, що закріплює положення, за яким кримінальні справи про злочини, у санкції яких передбачена можливість призначення покарання у вигляді довічного позбавлення волі, розглядаються судом у складі двох суддів та трьох народних засідателів, не сприяє народним засідателям як формі відправлення правосуддя. Таким чином, роз-

глядувана форма народного представництва в суді на сьогоднішній день є фікцією, оскільки її функціонування ускладнене недосконалістю і відсутністю практики складання списків та обрання народних засідателів на місцевому рівні.

Що ж стосується участі суду присяжних у відправленні правосуддя, то, на жаль, відповідне положення Конституції також не виконується, бо судова реформа 2010 року лише опосередковано торкнулася цього інституту. Як відомо, законодавець лише обмежився внесенням до Закону України «Про судоустрій та статус суддів» ст. 63, що має назву «Присяжні», в якій передбачено, що присяжні засідателі у визначених процесуальним законом випадках залучаються до здійснення правосуддя. Дана норма в аспекті функціонального змісту цього інституту є відсилною до іншого нормативно-правового акта, а саме КПК. Однак чинний процесуальний закон імпліцитно не може регулювати питання функціонування суду присяжних, адже він був прийнятий ще в 1960 році, а в СРСР, як відомо, альтернативна форма судочинства не застосовувалася. Тому реформатори судової системи, щоб бути послідовними, повинні прийняти новий КПК.

Метою даної роботи є дослідження функціонування суду присяжних в Україні. Хотілося, щоб це дослідження стимулювало інтелектуальне осмислення даної проблеми серед академічних кіл, громадськості та й самих реформаторів. Для вирішення питання щодо доцільності запровадження суду присяжних в Україні потрібно сконцентрувати увагу на таких моментах: історичний аспект даного інституту, його позитивні й негативні сторони та їх обґрунтування, ставлення до нього з боку громадськості та юридичного співтовариства і, як наслідок, з'ясування того, чи взагалі потрібна нашій державі альтернативна форма судочинства.

Досить часто доводиться чути думку противників альтернативної форми судочинства з приводу того, що впровадження суду присяжних — це сліпе копіювання закордонної практики. Вважаємо, що суд присяжних — це не лише історичний спадок розвинених західних демократій, а й також українське культурне надбання. Дійсно, прийнято вважати, що цей інститут виник

у Франції в 829 р. за часів правління Людовіка Благочесного. Потім він був перенесений в Англію при її завоюванні норманами на чолі з Вільгельмом I (1066 р.)¹. Однак у цьому контексті слід згадати про пам'ятку юридичної думки України-Русі епохи Середньовіччя. Йдеться про «Руську правду», а точніше, її Коротку редакцію, де в ст. 15 передбачено, що правопорушник повинен йти на «извод 12 человек»². Отже, ще «Руська правда» передбачала суд дванадцяти людей. Видатний історик М. М. Карамзін у своїй роботі «История государства Российского» стверджує, що це — не що інше, як суд присяжних, занесений у Київську Русь варягами чи скандинавами ще в IX ст.³ Як здається, вищезгаданим історичним фактом потрібно гордитися і говорити про нього не лише для самоствердження, а й для відбиття закидів, що робляться скептиками і противниками даного інституту.

Безсумнівно, суд присяжних у тій формі, в якій ми про нього сьогодні знаємо, утворився в Англії у XIII ст. Але апогей розквіту суду присяжних пов'язують із буржуазно-демократичними революціями в Європі, створенням США і загалом із розповсюдженням західноєвропейської культури. За час свого існування даний інститут в деяких країнах видозмінювався, в деяких впроваджувався, а в деяких взагалі ліквідувався. В англо-саксонській правовій системі суд присяжних як був, так і залишився у своїй початковій формі. Взагалі класичною формою розглядуваного інституту слід вважати англійську, адже саме на туманному Альбіоні почав ефективно функціонувати суд присяжних у сучасному його розумінні. Не випадково, британський склад колегії (12 + 1) вважається ідеальним. Що ж стосується континентальної правової системи, то тут він поширений в Австрії, Росії, Іспанії, Франції. Відносно останньої варто зазначити, що в 1941 році колабораціоніст Петен фактично ліквідував розглядуваний інститут,

¹ Петрухин, И. Л. Суд присяжных: проблемы и перспективы / И. Л. Петрухин // Государство и право. — 2001. — № 3. — С. 5.

² Хрестоматія з історії держави і права України / за ред. В. Д. Гончаренка. — К. : Ін Юре, 1997. — Т. 1. — С. 27.

³ Ковалёв, Н. Особенности организации суда присяжных в зарубежных странах / Николай Ковалёв // Вестн. клуба присяжных. — 2008. — № 1. — С. 32.

трансформували його шляхом створення єдиної колегії, до складу якої входило три судді і шість представників народу, що спільно вирішували всі питання кримінальної справи¹. Така трансформація суду присяжних у змішану форму більше тяжіє за своєю природою до іншої організаційної форми судочинства за участю народного представництва — народних засідателів. Саме тоді французи зрадили самі ж себе, оскільки створений за часів Великої французької революції суд присяжних вважався гордістю нації та надбанням демократії. Варто наголосити ще й на тому, що кількість народних представників у таких судах постійно змінювалася, і сьогодні у французькій єдиній колегії їх дев'ять, хоча нещодавно було сім².

В Австрії, а як наслідок і на тих українських землях, що входили до її складу, суд присяжних був запроваджений у 1873 році. Він діє у складі трьох професійних суддів і восьми присяжних засідателів, які становлять дві самостійні частини³. Існування ж суду присяжних на українських теренах небезпідставно пов'язують із проведеною в Російській імперії судовою реформою 1864 року. На думку більшості розробників Судових Уставів, суд присяжних був справжньою окрасою тогочасних нововведень. Реформаторами судової системи була запроваджена класична, англійська модель кількісного й функціонального формування суду присяжних (12 + 1). Досліджуваний інститут почав активно функціонувати і став популярним серед населення. Тоді громадську думку здебільшого, як і зараз, формували ЗМІ, які наввипередки публікували інформацію про розгляд справ у суді присяжних під поширеною назвою «Судові драми». Перші його засідання відбулися в 1866 році в Санкт-Петербурзі та Москві. З 1866 по 1883 рік було сформовано 59 судів присяжних, хоча указ про завершення судової реформи був виданий лише в 1899 році. У деяких губерніях Сибіру та Середньої Азії цей інститут так і не був створений. Жовтнева революція при-

¹ Петрухин, И. Л. Суд присяжных: проблемы и перспективы / И. Л. Петрухин // Государство и право. — 2001. — № 3. — С. 5.

² Радутная, Н. Суд присяжных в континентальной системе права / Н. Радутная // Рос. юстиция. — 1995. — № 1. — С. 9.

³ Там само.

пинила його існування на всій території Російської імперії, зокрема в Україні¹. У РФ суд присяжних відновив своє існування в 1993 році у тому ж вигляді, в якому він існував до революції. Враховуючи вищевикладене з впевненістю можна сказати, що суд присяжних — це й українська традиція, яка, шоправда, з плином часу дещо підзабулася.

У суду присяжних в усі часи були свої як прихильники, так і опоненти. Останні переконані в історичній приреченості даного інституту, прибічники — в необхідності та неминучості його запровадження. В умовах створення проекту КПК вітчизняні правники, як і стосовно багатьох проблем, у вирішенні питання долі суду присяжних поділилися на два табори з кардинально протилежними поглядами. Як здається, у цьому контексті слід проаналізувати обґрунтованість тих доводів, які наводяться як з боку прибічників, так і з боку противників розглядуваного інституту.

Насамперед хотілося б навести ті аргументи, на яких ґрунтується позиція антагоністів даного інституту. До категорії юристів, що висловлюють критичні судження на адресу суду присяжних, можна віднести В. Котляра, який, зокрема, стверджує, що цей інститут — результат емоційної, а не правової діяльності². Інші юристи, неначе на обґрунтування його твердження, зазначають, що під час розгляду справи за участю присяжних засідателів як у вердикті, так і у вироку, традиційно не наводиться аргументація прийнятого рішення. Тобто мотивувальна частина відсутня, а апеляція до будь-яких доказів не здійснюється. Наприклад, у США суд присяжних дає лаконічну відповідь лише на одне питання: «винний» чи «не винний». Утім варто зазначити, що відсутність обґрунтування не значить, що істина по справі не знайдена. З цього приводу лорду Скарману належить таке судження: «Пафос нововведення (суду присяжних. — *Авт.*) обумовлений пошуками істини в ім'я панування справедливості, необхідністю вдосконалення правосуддя, навіть якщо

¹ Петрухин, И. Л. Суд присяжных: проблемы и перспективы / И. Л. Петрухин // Государство и право. — 2001. — № 3. — С. 5.

² Котляр, В. Суд присяжних — правовой атавизм / В. Котляр // Юрид. вісн. України. — 2001. — № 10. — С. 11.

істина не повністю відкрилася», при цьому вирок «розглядається не як істина, а як думка про справедливість»¹.

Ще один, досить поширений аргумент, який є у противників даного інституту, передбачає, що у присяжних засідателів відсутні правові знання, що, у свою чергу, не дозволяє їм критично сприймати і об'єктивно вирішувати справу. Як здається, все це порожні розмови, адже для того щоб усвідомити той факт, що справу «шиють білими нитками», правові знання не потрібні. Безсумнівно, що висновок по фактах чи вирішення питання достатності доведення винності підсудного можна зробити і без наявності фахової юридичної підготовки. Більше того, у деяких випадках ці ж самі знання сковують сприйняття матеріалів справи, адже судді на певному етапі починають думати і оцінювати докази за допомогою сформованих практичною роботою схем, стереотипів, стандартів, тобто йдеться про професійну деформацію. Внаслідок цього прийняте таким суддею рішення ґрунтується не на його внутрішньому переконанні, а на кланово-судовому баченні вирішення конкретної справи. Априорні знання судді, який знайомиться з матеріалами справи до початку судового процесу, формують не лише його установку, але й саме рішення по справі фактично до судового слухання, і при відсутності традицій змагальності роблять судовий розгляд справи наперед визначеним, і фактично останній стає марною працею².

Коли обговорюють фактори, які стоять на шляху введення та ефективної діяльності суду присяжних, найчастіше доводиться чути: «Наш народ не готовий». Вважаємо, що правники, які обстоюють дану позицію, видають бажане за дійсне. Справедливою є думка Л. М. Карнозової, яка із цього приводу зазначає, що така позиція є не чим іншим, як формою спротиву професійного співтовариства³. До вітчизняних противників суду присяжних також можна віднести колишнього Голову Верховного

¹ Петрухин, И. Л. Суд присяжных: проблемы и перспективы / И. Л. Петрухин // Государство и право. – 2001. – № 3. – С. 13.

² Карнозова, Л. М. Суд присяжных в России: интеграция юридического сознания и проблемы реформирования / Л. М. Карнозова // Государство и право. – 1997. – № 10. – С. 53.

³ Карнозова, Л. М. Уголовная юстиция и гражданское общество. Опыт парадигмального анализа / Л. М. Карнозова. – М. : Р. Валент, 2010. – С. 385.

Суду України В. Маляренка, який зазначає, що суд присяжних є малопродуктивним, складним і громіздким, запроваджується для розгляду лише невеликої категорії справ і то по першій інстанції, але вимагає великих зусиль держави з підготовки його діяльності¹. Дійсно, у цьому разі законодавець повинен буде провести копітку роботу по формуванню якісного правового каркасу нового судового інституту. Щоправда, до всіх вищенаведених аргументів долучається одвічна українська проблема — відсутність коштів для створення і функціонування даного інституту. Саме цей аргумент б'є в «ахілесову п'яту» всіх реформаторських настроїв, адже в силу об'єктивного ходу речей економічна ситуація в Україні дійсно не найкраща. Тому при запровадженні цієї інституції неминучі грошові витрати, але вони будуть варті того.

Як відомо, в авангарді «руху незгодних» із запровадженням альтернативної форми правосуддя перебувають насамперед представники правоохоронних органів та інші члени юридичного співтовариства. У пересічного громадянина, який не знайомий з проблематикою суду присяжних внаслідок необізнаності, превалювання в суспільстві принципу цілковитої байдужості (що, звичайно, є вкрай негативним) та конформізму, може сформуватися думка про правильність суджень таких юристів («вони фахівці — їм видніше»). Інакше кажучи, сьогодні українське громадянське суспільство у питанні функціонування суду присяжних займає позицію побічного інтервенієнта, у той час коли має активно відстоювати ідею впровадження розглядуваного інституту задля демократизації і незалежності судової влади. Інакше всі апеляції до влади з приводу неналежного рівня правосуддя є нікчемними, адже ми через свою пасивність самі винні в такому стані речей.

Покладатися тільки на вітчизняних правників навряд чи буде правильним, бо останні екстрапольовані від громадянського суспільства. Як влучно зазначає С. А. Пашин, введення суду присяжних означає для прокуратури зміну статусу її представників у процесі, необхідність на рівних брати участь у змаганні

¹ Маляренко, В. Позитиви й негативи суду присяжних / В. Маляренко // Право України. — 2000. — № 3. — С. 3.

сторін і оперувати, незважаючи на низьку якість розслідування, лише допустимими доказами; багатьом співробітникам доведеться перекваліфікуватися, залишивши канцелярську роботу, для виступу в ролі професійних державних обвинувачів¹. Однак наведені причини не єдині, які спонукають правоохоронні органи до спротиву на шляху запровадження альтернативної форми судочинства.

У чому ж, власне, полягає позитив запровадження суду присяжних? Справа в тому, що в суді присяжних створені найкращі умови для виявлення помилок та зловживань слідства. І в цьому випадку суддя вже не може проявити поблажливості та солідарності з правоохоронними органами, оскільки фактичне вирішення справи по суті здійснює не він, а колегія присяжних, яка є непов'язаною та незалежною від прокуратури та міліції². Запровадженням інституту присяжних засідателів законодавець зніме з конвеєру видання обвинувальних висновків, адже «обвинувальний ухил» у судовій діяльності загалом відомий. Що ж стосується адвокатів, то вони виступають проти тому, що «домовитися» про позитивний розгляд справи із колегією присяжних фактично нереально, у той самий час як із тим чи іншим суддею цей шлях розв'язання проблеми є давно протоптаним. Саме для того, щоб побороти корупцію у судовій системі (принаймні розпочати широкомасштабний наступ на неї) та підвищити авторитет суддів та довіру до них серед населення, і необхідно запровадити розглядуваний інститут.

Часто-густо доводиться чути думку, що в Україні суд присяжних приречений, бо в нас не такі укорінені демократичні традиції, як у розвинених західних правопорядках. У даному разі, говорячи мовою військовослужбовців, запровадження розглядуваного інституту має тактико-стратегічні задачі, серед яких провідне місце займає підвищення правової та загальної куль-

¹ Пашин, С. Суд присяжных: Российский вариант / С. Пашин // Конституционное право: восточноевропейское обозрение. – 1993. – № 3. – С. 25.

² Петрухин, И. Л. Суд присяжных: проблемы и перспективы / И. Л. Петрухин // Государство и право. – 2001. – № 3. – С. 12.

тури населення, а також розвиток вже існуючих і формування нових демократичних традицій. Як здається, суд присяжних повинен стати не логічним завершенням демократичної еволюції українського громадянського суспільства, а засобом, який допомагатиме рухатися в цьому напрямі. Більше того, виховний вплив суду присяжних буде здійснювати не лише на пересічних громадян, а й на юридичне співтовариство.

Справа в тому, що коли державний обвинувач чи адвокат виступають перед суддею та ще кількома учасниками процесу, то їхня профнепридатність мало проявляється. А коли доводиться проголошувати промову перед колегією присяжних, а як наслідок і перед більшою глядацькою аудиторією (розгляд справи судом присяжних завжди має громадський резонанс), то фахова ущербність юриста постає в усій красі. Суспільна думка — це велика сила, яка здатна автоматично виключити правника із юридичного співтовариства. Тому суд присяжних загострив би конкуренцію серед представників правових професій і міг би стати ситом, за допомогою якого можна було б відмежувати кваліфікованих юристів від непрофесіоналів. Однак така перспектива далеко не радує неконкурентоспроможних правознавців, саме тому вони й докладають максимум зусиль для того, аби не допустити запровадження альтернативної форми судочинства. Враховуючи вищенаведене, можна сказати, що запровадження суду присяжних є позитивним з точки зору чистоти касти юристів, оскільки цей інститут допоможе виявити некваліфікованих правників і відправить останніх на звалище нездібних. Це, у свою чергу, призведе до загострення конкуренції, яка є рушійною силою у напрямі розвитку та самовдосконалення, і як наслідок, — професійний рівень вітчизняних правознавців стане значно вищим. У цьому контексті варто навести думку російського правника І. Л. Петрухіна, який, базуючись на практиці діяльності досліджуваної форми судочинства, зазначає: «Суд присяжних — хороша школа для юриста. Її пройшло вже багато суддів, прокурорів, адвокатів, і майже всі вони підвищили свою кваліфікацію і позитивно відзиваються про суд присяжних. Але, звичайно, немало і юристів, які не бажають навантажувати

себе участю в суді присяжних»¹. Звертаючись знову до історії функціонування даного інституту в Російській імперії, варто зазначити, що суд присяжних дав цілу когорту неперевершених фахівців своєї справи, посприявши там самим розквіту судового красномовства Коні, Олександрова, Плевако, Карабчевського та ін.

Запровадження інституту присяжних сприятиме пом'якшенню соціальної напруженості у суспільстві, адже представники різних верств населення і різного матеріального стану, сидячи пліч-о-пліч на лаві присяжних і користуючись рівними правами у вирішенні справи, будуть відчувати свою рівність між собою та обопільну відповідальність перед суспільством. Це доведено й історичною практикою, адже І. Л. Петрухін, говорячи про революційний суд присяжних, зазначав, що «поміщик і селянин, фабрикант і робітник, дворянин і купець, користуючись однаковими правами при винесенні вердикту, відчували свою самоцінність і соціальне рівноправство»². С. А. Пашин вважає, що правосуддя стане справедливішим тільки тоді, коли кілька осіб, які вперше зібралися у складі колегії присяжних у суді, винесуть вердикт на основі своєї життєвої практики³.

Доводиться чути чимало закидів альтернативній формі судочинства з приводу так званого «виправдувального ухилу». Доцільним, здається, сказати про те, що в царській Росії було 40 % виправдувальних вироків, а в сучасній Україні — 0,036 %⁴. У даному контексті, скоріше за все, потрібно говорити про «обвинувальний ухил» як складову діяльності вітчизняної судової системи. Тому твердження про «виправдувальний ухил» здається мало правдивим, оскільки присяжні — та ж частина народу, який страждає від розгулу злочинності, тому їм ніяк не можна кинути докір у зavelикій гуманності⁵. Якщо присяжно-

¹ Петрухін, І. Л. Суд присяжних: проблеми и перспективы / І. Л. Петрухін // Государство и право. — 2001. — № 3. — С. 14.

² Там само. — С. 5.

³ Пашин, С. Законодательство о суде присяжных как средство судебной реформы / С. Пашин // Советская юстиция. — 1993. — № 23. — С. 2.

⁴ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [scourt.gov.ua; http://www.strana-oz.ru/?article=456&numid=11](http://www.strana-oz.ru/?article=456&numid=11).

⁵ Петрухін, І. Л. Суд присяжних: проблеми и перспективы / І. Л. Петрухін // Государство и право. — 2001. — № 3. — С. 13.

го переконати у тому, що підсудний винний у вчиненні злочину, то представник народу зробить все від нього залежне, щоб правопорушник відповідав за всією суворістю закону. Українське суспільство як постачальника членів лави присяжних ніяк не можна звинувачувати у надмірній гуманності, про що говорять соціальні опитування, де більшість респондентів виступають за повернення смертної кари. Але цікавим є те, що як тільки пересічні громадяни стають присяжними, починаючи відчувати власну відповідальність за долю людини, їх вироки стають більш гуманними і справедливими, ніж вироки «конвеєрного правосуддя».

Не можна не сказати про ще одну категорію суб'єктів суперечки про долю розглядуваного інституту. Справа в тому, що існують такі юристи, які завуальовують свою незгоду з існуванням суду присяжних, виступаючи за його квазіфункціонування. Усвідомлюючи якщо не неминучість, то більш ніж правдоподібність логічного завершення процесу становлення альтернативної форми судочинства, такі правники прагнуть урізати компетенцію такого суду, завідомо обмежуючи його діяльність. Пропонується віддати на розгляд присяжних засідателів тільки категорію справ, пов'язаних із можливістю застосування санкції у вигляді довічного позбавлення волі. Але, як ми розуміємо, таких процесів обмаль, і тому в такому випадку суд присяжних важливої ролі у судовій системі відігравати не буде, і як наслідок, завдання, що на нього покладають прогресивні юристи, не будуть вирішеними.

Підкреслимо, що суд присяжних не повинен бути «вітриною», об'єктом для відводу очей представників розвинених західних демократій. Даний інститут повинен бути інтегрований у вітчизняну судову систему як ефективно діючий, в іншому ж випадку він взагалі не потрібний. Якщо суд присяжних буде використаний лише як спосіб доказу нашої демократичності і не більше, то, як писав видатний український поет В. Симоненко: «Не можна життя заховати за рожевих ілюзій вуаль»¹.

¹ Симоненко, В. Ти знаєш, що ти – людина: вірші, сонети, поеми, казки, байки / В. Симоненко. – К. : Наук. думка, 2005. – С. 82.

На останок хотілося б зазначити, що присяжні несуть у суд народну мудрість, життєвий досвід, відчуття права й справедливості, і ця форма судочинства стає все більш популярною¹. Хоч якою б була форма відправлення правосуддя, потрібно завжди пам'ятати гегелівську консеквенцію: «доля має більшу сферу дії, ніж покарання». Тому, приймаючи рішення про винуватість особи, потрібно пам'ятати, що надто жорстке і несправедливе покарання може скалічити чиесь життя. Що ж стосується перспективи запровадження суду присяжних в Україні, то варто зазначити, що не лише мода на одяг «ходить по колу», але, як здається, мода на демократичні інститути рухається за цим же напрямом. Тому прийшов час, бо прийти мусив для інтеграції альтернативної форми судочинства у вітчизняну правову систему.

А. П. Евсеев, А. Ю. Бруслик

КОНСТИТУЦИОННЫЕ ОСНОВЫ УЧРЕЖДЕНИЯ В УКРАИНЕ СУДА ПРИСЯЖНЫХ

Анализируются конституционно-правовые нормы, обеспечивающие возможность учреждения в Украине суда присяжных. Подчеркиваются позитивные черты такого нововведения. Исследуется опыт зарубежных стран в указанной области.

Ключевые слова: суд присяжных, правосудие, судебно-правовая реформа, «обвинительный уклон», оправдательный вердикт.

A. P. Evseyev, A. U. Bruslick

THE CONSTITUTIONAL ASPECTS OF JURY IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The constitutional rules, regulating the opportunity of jury implementation in Ukraine, are investigated. The positive results of such activity are proved. The experience of foreign countries in that field is researched.

Keywords: jury, justice, court's reform, accusatory deviation, verdict of 'not guilty'.

¹ Уголовно-процессуальное право РФ : учебник / отв. ред. И. Л. Петрухин. – М. : Проспект, 2009. – С. 498.